

TŠETANES NAAL – KOULUTUSPOLUILLA -HANKKEEN SEURANTARAPORTTI

2. MAKSATUSKAUDEN AJALTA 1.9.2016 – 31.12.2016

Tšetanes naal -hankkeen tavoitteena on osaltaan vastata Romanipoliittisessa ohjelmassa esiin tuotuun tarpeeseen nostaa Suomen romaniväestön koulutustasoa ja sitä kautta heidän osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutukseen ja työmarkkinoille pääsyyn on todettu tarvittavan erityisiä toimia niin nuorten kuin aikuisten romanien kohdalla.

Romaniväestölle suunnattujen, koulutuspolkuja tukevien toimenpiteiden lisäksi hankkeen avulla pyritään parantamaan myös viranomaisten, opetus- ja ohjaustyötä tekevien sekä muiden romaneja toiminnassaan kohtaavien tietoisuutta romanikulttuurista ja valmiutta ottaa yhteisön erityistarpeet huomioon erityisesti koulutuskysymyksissä, mutta myös laajemmin. Suomen romanit ovat yhteisö, jonka sisältä löytyy vahvaa kulttuurista ja sosiaalista tietotaitoa, joka on merkittävä resurssi käytettäväksi esimerkiksi sosiaali-, ohjaus- ja terveyspalvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on, että toimijoiden parempi tieto- ja valmiustaso edesauttavat yhteistyötä romaniväestön kanssa sekä luovat vahvempaa perustaa yhteiselle kehittämiselle, jonka avulla voidaan luoda toimivia romanien koulutukseen ja työelämään pääsyä edistäviä toimintamalleja.

Hankkeen päätoteuttajana toimii Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hankkeen osatoteuttajia ovat KRIS Etelä-Suomi ry, Suomen Romanifoorumi ry, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, Otavan Opisto, Kirkkopalvelut/Seurakuntaopisto, Helsingin kaupunki, Salon kaupunki sekä Tampereen kaupunki.

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Hallinnointi

Seurantajakson aikana hanketta on hallinnoijan toimesta viety eteenpäin hankesuunnitelman ja rahoittajan ohjeistuksen mukaisesti. Projektipäällikkö ja projektiassistentti ovat tehneet tiivistä yhteistyötä hankkeen hallinnointiin liittyen. He ovat mm. ohjeistaneet hanketoimijoita sekä ryhmänä että yksittäisenä toteuttajana (sähköposti, puhelut). Ensimmäinen maksatusaineisto koottiin syys-lokakuussa ja hakemus toimitettiin ajallaan käsiteltäväksi. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui maksatuskauden aikana kaksi kertaa (19.10.2016 ja 7.12.2016). Marraskuussa 2016 aloitettiin valmistella hankesuunnitelman muutoshakemusta yhden osatoteuttajan (Kris E-S) ilmoitettua irrottautumisestaan hankkeesta. Asiassa on tehty yhteistyötä rahoittajan kanssa.

Hankkeen sisäinen yhteistyö

Hankkeen toteuttajien yhteinen tapaaminen pidettiin 4.10.2016. Loppusyksylle toivottiin mahdollisuutta syvällisempään ja rauhallisempaan juttuhetkeen hallinnoijan ja osatoteuttajien kesken. Projektipäällikkö jalkautui osatoteuttajakerrokselle marras-joulukuussa 2016. Kierrokseen liittyvissä tapaamisissa käytiin läpi sekä hallinnollisia että sisällöllisiä asioita.

Toiminta sekä Tšetanes naal - ja Nevo tiija -hankkeiden yhteistyö

Projektipäällikkö on vastannut aktiivisesti hanketta koskeviin kysymyksiin sekä tavannut henkilökohtaisesti kohderyhmän edustajia (8 henkilöä). Puhelinohjausta on annettu 15 henkilölle, suoraan hankkeen toimintaan liittyviä sähköpostitiedusteluja on ollut seuranta-aikana noin 30. Diakin vetämänä hankkeessa järjestettiin 23.11.2016 iso "ulostulotapahtuma", johon myös osatoteuttajat osallistuivat. Tähän tapahtumaan eli romanien koulutus- ja työllisyysmessuille osallistui noin 250 hankkeen kohderyhmän edustajaa. Lisäksi yli 70 henkilöä seurasi tilaisuutta live stream -lähetyksen kautta. Tilaisuus rakennettiin yhdessä Nevo tiija -hankkeen kanssa, Taiteen edistämiskeskuksen avustamana.

Seurantakaudella jatkettiin ja tiivistettiin muutenkin yhteistyötä Nevo tiija -hankkeen kanssa. Hankkeilla on risteävä ja osittain sama kohderyhmä, joten yhteistyö on luonnollista ja se on kirjattu myös molempien hankkeiden suunnitelmiin. Niinpä hankkeiden projektipäälliköt toimivat käytännössä vahvasti työpareina. Hankkeet mm. järjestävät yhteisiä tapaamisia molempien osatoteuttajien kanssa, suunnittelevat yhteisiä

tapahtumia, tilaisuuksia ja mallinnuksia. Lisäksi hankkeiden viestintäryhmät on yhdistetty ja hanketiedottamista laajennetaan esittelemällä myös sisarhanketta eri tilaisuuksissa.

Tiedostus ja viestintä sekä verkostoyhteistyö

Viestintäryhmä kokoontui kaksi kertaa syksyn aikana. Viestinnän asiantuntijan kanssa päivitettiin viestintäsuunnitelma. Hankkeelle suunniteltiin ja toteutettiin esitteet ja roll upit yhdessä Nevo tiija -hankkeen kanssa. Diakin Tšetanes naal ja Nevo tiija -romanihankkeille perustettiin syksyllä omat verkkosivut (romanienosallisuus.diak.fi), joihin liittyvä koulutus järjestettiin 8.11.2016. Koulutukseen osallistuivat hankkeiden projektipäälliköt, Diakin viestinnän asiantuntija sekä osatoteuttajien edustaja Suomen Romanifoorumista. Hankkeille avattiin myös Facebook-sivu (romanienosallisuus), joka on osoittautunut toimivaksi ja kohderyhmän edustajat kattavasti tavoitettavaksi kanavaksi. Lisäksi on lähetetty tiedotteita sähköpostilistan kautta mm. messutapahtumasta sekä hankkeen tukipajatoiminnasta. Lehtijuttuja on ollut paitsi messujen tiimoilta myös hanketta esitteleviä kirjoituksia (esim. IS, Latso Diives, Sanansaattaja). Edellä mainitut romanien koulutus- ja työllisyysmessut saavuttivat huiman mediasuosion. Messuja oli seuraamassa 9 toimittajaa (mm. useampi YLE:n kanava sekä Ilta-Sanomat). Iso osuus tapahtuman markkinoinnin ja viestinnän onnistumisesta oli Diakin viestinnän asiantuntijan panoksella. Olemme iloisia, että Niina Mäenpää saattoi olla myös Tšetanes naal -hankkeen apuna tässä roolissa, vaikka hankkeessa ei ole hänelle erikseen budjetoitua työpanosta.

Verkostoituminen eri hankkeiden ja muiden toimijoiden kanssa on ollut vilkasta. Messuilla oli osatoteuttajien ohella esittelemässä toimintaansa toistakymmentä tahoa (mm. koulutusorganisaatioita, viranomaisia, hankkeita, järjestöjä). Messujen tärkeänä yhteistyökumppanina toimi Taiteen edistämiskeskus. Projektipäällikkö on esitellyt hanketta seuranta-aikana noin 20 eri tilaisuudessa mm. Kuntamarkkinoilla, koulutusorganisaatioiden ja ELY:n koulutustilaisuuksissa, monikulttuuriseen työelämään liittyvässä tapahtumassa sekä Diakin sisäisissä koulutuspäivissä. Projektipäällikkö on osallistunut Zoomi hankepäivään 15.11.2016 sekä tavannut ohjaamoiden ja muiden ohjaustyötä tekevien tahojen edustajia (mm. Helsingin ja Vantaan kaupunkien koulutushenkilöstöä, HDO:n Työpiiri-hankkeen koordinaattorin).

Tukipajatoiminta

Tšetanes naal -hankkeen Diakin toteutus järjesti syksyn aikana hankesuunnitelman mukaisesti tukipajoja niille romaneille, jotka pyrkivät ammattikorkeakouluopintoihin tai jotka ovat kiinnostuneita ammattikorkeakouluopinnoista. Tukipajat kokoontuivat 4 kertaa, kuukausittain syys-joulukuussa Diakonia-ammattikorkeakoululla. Pajat jatkuvat keväällä 2017. Tukipajoihin on osallistunut 8 henkilöä (2 miestä, 6 naista). Yhteydenottoja on tullut enemmänkin ja perustietoja korkeakouluhakemisesta ja tukipajoista on annettu sähköpostilla ja puhelimitse. Tukipajoista laadittiin tiedote, jota levitettiin koko hankkeen tiedotuksen yhteydessä. Tieto pajoista on kulkeutunut myös hankkeeseen osallistuneiden toimijoiden ja verkostojen kautta. Tukipajat olivat esillä marraskuussa Diakonia-ammattikorkeakoulussa järjestetyillä romanien koulutus- ja työllisyysmessuilla.

Diakin tukipajoissa on annettu perustietoa korkeakoulujen hakukäytännöistä ja kehitetty hakuvalmiuksia erilaisin harjoituksin. Tavoitteena on opiskelutaitojen vahvistaminen: lukutekniikoiden harjoittelu, asiatekstin tuottaminen, tietolähteiden käyttäminen sekä tietotekniikan taitojen vahvistaminen. Osallistujia on perehdytetty sekä kannustettu hakeutumaan myös eri korkeakoulujen avoimiin opintoihin. Syksyn aikana on myös alustavasti selvitetty Diakissa opiskelevien romaniopiskelijoiden opintojen sujumista ja kartoitettu opintojen haasteita ja viivästymisen syitä. Hankkeen tavoitteena olevaa tukipajamallia on kokeillen kehitetty ja sen kehittämistä eteenpäin jatketaan.

Arviointi

Hankkeessa on hallinnoijan taholta suoritettu itsearviointia sekä kyselyä toimintoihin osallistuneilta. Tukipajan osallistajat ovat antaneet positiivista palautetta pajan opettajille. Hankkeen ohjausryhmä on arvioinut omaa toimintaansa ohjausryhmän kokouksessa 19.10.2016 seuraavasti (11 vastaajaa):

Asteikko: erinomainen, hyvä, kohtalainen, paljon parantamisen varaa
Hankkeen eteneminen: hyvä (9/11; erinomainen x 1, kohtalainen x 1)
Tavoitteiden saavuttaminen: hyvä (10/11; erinomainen x 1)
Hankehenkilöstön toiminta: erinomainen (6/11; hyvä x 5)
Hallinnointi: hyvä (9/11; erinomainen x 2)
Tiedottaminen: hyvä (7/11; erinomainen x 2; kohtalainen x 2)
Ohjausryhmän toiminta: hyvä (9/11; erinomainen x 2)

Huomioita ja kehitysehdotuksia:

- Sosiaalisen median ja muutenkin netin käytön tehostaminen parantaa viestintää.
- Lisää konkreettisia esimerkkejä osatoteuttajien toiminnasta kokouksiin.
- Ohjausryhmästä saa hyvät tiedot – hyvä ja aktiivinen ryhmä!
- Näin alussa on vielä vaikeaa arvioida tavoitteiden saavuttamista.
- Ihanaa, kaikki sujuu upeasti!

Hankkeessa toteutetaan myös systemaattisempaa arviointia ja seuranta ja tiedot dokumentoidaan, jotta ne ovat käytettävissä koko hankkeen toiminnan ohjaamisessa sekä hankeraportoinnin tukena. Arviointimateriaalia kerätään myös osatoteuttajilta.

Diakin osalta 1. maksatuskauden laskutettavat kustannukset ovat pääosin syntyneet hankkeen henkilöstökuluista. Lisäksi kuluja on syntynyt viestinnästä sekä tapahtumien järjestämisestä. Laskutettavat kulut sisältyvät hankesuunnitelmassa olevaan budjettiin.

Kris Etelä-Suomi

Osahankkeessa on silloitettu nivelvaiheissa olevien vankien polkuja opiskeluun ja sitä kautta työelämään. Samalla on kehitetty sopivia nivelvaiheiden tukimekanismeja vankiloihin ja muihin laitoksiin. Osahanke on tehnyt monipuolista yhteistyötä muiden osatoteuttajien kanssa.

Osatoteutuksen toimintaa sisältyi kohderyhmään kuuluvien henkilöiden henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta toimistolla (käynnit, puhelut) ja vankiloissa sekä etsivän työn kautta kaduilla ja kauppakeskuksissa. Lisäksi on järjestetty ryhmämuotoista tukitoimintaa sekä osallistujille ja heidän perheilleen järjestettyjä tilaisuuksia (mm. vankityötoimintaa yhdessä Kris E-S:n muun toiminnan kanssa sekä erityisesti romaneille suunnattuja vankiryhmiä ja toimintapäiviä sekä perhepäiviä ja leiritoimintaa). Edelleen rikosseuraamusalan työntekijöille ja muille kohderyhmään kuuluvien romanien kanssa toimiville on tarjottu infotilaisuuksia ja koulutusta. Vastaavien viranomaisten kanssa on neuvoteltu hankkeen piirissä olevien henkilöiden koulutus- ja työllistymispolkuun liittyvistä asioista. Työssä on ollut apuna yhdistyksen vapaaehtoinen hankevastaava sekä muita vapaaehtoisia.

Osahankkeen toiminnoissa on kohdattu syksyn 2016 ensisijaiseen kohderyhmään kuuluvia henkilöitä lähes 100 ja vankilatyöntekijöitä ja muita sidosryhmän edustajia noin 150. Kohderyhmä on siis tavoitettu erittäin hyvin. Toiminta on koettu antoisaksi ja tarpeelliseksi. Osahanke onkin otettu hyvin vastaan ja kysyntää opintoihin ja työelämään silloittavalle tukitoiminnalle on paljon. Sidosryhmäyhteistyötä osahankkeessa on tehty mm. seuraavien toimijatahojen kanssa: YKS-toimistot (yhdyskuntaseuraamus) KRITS, Rikosseuraamuslaitos, Vankien arviointikeskus, KRIS Tampere, Helsingin kaupungin sosiaalitoimi (sos. työntekijät, perhetyöntekijät), Helsingin kaupungin Nuorisoasiankeskus, Helsingin kaupungin opetusvirasto (myös hankkeen osatoteuttaja), Helsingin Diakonissalaitos (Kaalo, Vamos, myös hankkeen osatoteuttaja), Suomen romanifoorumi (myös hankkeen osatoteuttaja) sekä useat vankilat (Riihimäki, Kestilä, Jokela, Mikkeli, Suomenlinna, Helsinki, Kerava). Yhteydenottoja on ollut myös muihin vankiloihin ja muista vankiloista. Neuvontaa on annettu mm. seuraaviin asioihin liittyen: koulutusmahdollisuudet, koulutuspolut,

opiskelu vankilassa ja opintojen jatkaminen sieltä vapauduttua, työkokeilut ja harjoittelut (ml. koulutusten alkamiset, työkokeilupaidat jne.). Keskustelua on käyty paljon myös erilaisista elämäntilanteista ja taitekohdista, perheen vaikutuksesta sekä oman elämän haltuunotosta ja rikoskierteen katkaisemisesta. Myös romanikielen ja -kulttuurin ylläpitäminen on ollut toiminnassa mukana ja se on nähty tärkeänä.

Kris E-S ilmoitti irrottautuvansa hankkeesta marraskuussa 2016. Syynä ovat talousvaikeudet. Yhdistys katsoi, että sillä ei ole edellytyksiä hoitaa osuuttaan hankkeesta, koska sen resurssit eivät olleet riittävät hanketoiminnan vaatimien taloudellisten velvoitteista selviytymiseen. KRIS E-S on hankkeessa mukanaoloaikanaan toteuttanut sille annettuja tehtäviä hankesuunnitelman mukaisesti syyskuun loppuun asti, jolloin hanketyöntekijän työsuhde loppui. Loppuvuoden ajan (loka-joulukuu 2016) yhdistys on jatkanut hanketyötään vapaaehtoisten voimin niin, että toiminta on saatu pidettyä käynnissä ja siihen osallistuneet henkilöt ovat saaneet tarvitsemaansa tukea hankkeelta.

Hankkeen kustannukset ovat muodostuneet hanketyöntekijän palkasta ja sivukuluista kuukausittain sekä hänen matkakuluistaan (esim. vankilatyö, etsivä työ). Hanketyöntekijän ohella hankkeessa on aktiivisesti toiminut yhteyshenkilönä ja hankevastaavana vapaaehtoinen vertaistyöntekijä. Hänen työnkuvaansa on kuulunut koordinoita hanketta ja vastata osahankkeen osalta sen toteuttamisesta. Vapaaehtoisena hänellä ei ole ollut palkkasaatavia, mutta hänen muut hanketoimintaan liittyvät kulunsa (esim. kilometrikorvaukset ja päivärahat liittyen vankilamatkoihin sekä palavereihin eri viranomaistahojen kanssa) on mahdollisuuksien mukaan korvattu osatoteutuksen Flat rate -osiosta.

Suomen Romanifoorumi ry.

Uusi hanketyöntekijä aloitti osatoteutuksessa 3.10.2016. Toiminta on toteutunut hankesuunnitelman mukaisesti. Seurantakaudella on jatkettu yhteistyökuvioita Helsingin ja Vantaan Ohjaamojen kanssa. Hankkeen edustajat vierailivat molemmissa Ohjaamoissa ja niiden on puolestaan käynyt pareittain Romanifoorumin toimistolla. Näissä tapaamisissa on sovittu hanketyöntekijän pitämistä koulutustilaisuuksista Vantaan Ohjaamon työntekijöille ja tarvittaessa myöhemmin Helsingin Ohjaamon työntekijöille. Tapaamisissa on sovittu myös, että Vantaan ja Helsingin Ohjaamojen työntekijät tulevat mukaan osatoteutuksen romaneille järjestämiin tilaisuuksiin ja kertovat Ohjaamon työstä ja palveluista. Näin he voivat tehdä itseään tutuksi romaneille, joiden on sitten helpompi myöhemmin asioida tuon palvelun piirissä (ensimmäinen tilaisuus, johon Ohjaamon väki tulee mukaan, on romaninuorten leiri helmikuussa 2017).

Osatoteutuksessa on syksyn 2016 aikana annettu asiakasohjausta puhelimitse ja kasvotusten, yhteydenottoja on ollut noin 60. Niiden aikana on käyty lävitse kuulumiset, nykytilanne, tulevaisuudensuunnitelmat sekä mitä konkreettisia toimenpiteitä asiakas voisi tehdä omien suunnitelmiansa edistämiseksi. Henkilökohtainen ja kasvokkainen kohtaaminen niin, että osallistujan elämäntilanne huomioidaan, vaikuttaa myönteisesti hänen asenteisiinsa ja rohkaisee häntä ottamaan askeleita kehittävämpään suuntaan. Asiakkaiden kanssa on etsitty opiskelupaikkoja, täytetty hakemuksia oppisopimuspaikkoihin jne. Tiedotusta erilaisista opiskelupaikoista on jaettu aktiivisesti myös sosiaalisessa mediassa.

Suomen Romanifoorumi on suunnitellut syksyn aikana Varia Ammattiopiston kanssa koulutusorganisaation mentoritoiminnan kehittämistä ja toiminnan markkinointia siellä olevien romanioppilaiden avulla. Tarkoitus on madaltaa kynnystä ja luoda myönteistä kuvaa romaninuorille hakeutua opiskelemaan tähän oppilaitokseen. Seuraava mentorituokio on sovittu alkuvuodelle (15.2.2017). Joulukuussa osahankkeen edustajat vierailivat romaninuorten pikkujoulussa, jossa oli mukana yli 20 romaninuorta. Tämä antoi tilaisuuden tehdä hanketta ja sen toimijoita sekä yhdistystä tutuiksi. Lisäksi nuoria haastettiin ottamaan vastuuta elämästään koulutukseen ja työelämään hakeutumisen kautta. Keskusteltiin myös kuilusta, joka on alkanut kehittyä vanhempien ja nuorten romanien välille. Jälkeenpäin pohdittiin nuoren romanitoimijan kanssa tätä asiaa ja alustavasti suunniteltiin tilaisuuksia, joissa siitä voisi keskustella nuorten romanien kanssa.

Osahanke on kasvattanut verkostojaan koko ajan. Nuorille suunnattuun R3 hankkeeseen Myyrmäkeen on tulossa romanityöntekijä vuodeksi ja tämä antaa mahdollisuuden taas uudenlaiseen yhteistyöhön, kun Romanifoorumin osahanke saa jatkossa jalkautuessaan käyttää heidän tilojaan. Näin vanhemmat romanihanketyöntekijät voivat rakentavasti ja tulevaisuuteen suuntautuen pohtia yhdessä nuorten kanssa erilaisia esille tulevia asioita ja haasteita ja vaikuttaa romanikulttuurin yhteen kehittämisalueeseen: eri ikäpolvia edustavien romanien yhteistoiminnan edistämisen niin, että eri-ikäiset voisivat jälleen löytää toisensa. Nuoret kaipaavat vanhemmilta romaneilta tukea edetessään elämässään eteenpäin.

Arviointi

Osahankkeessa on kerätty ja saatu niin kirjallista kuin suullistakin palautetta hankkeeseen liittyen. Palautteet ovat olleet kauttaaltaan myönteisiä. Osallistujiin kohdistuneet ja heidän yhteydenottoonsa hanketyöntekijöiden kanssa, kasvotusten sekä puhelimen ynnä median kautta on koettu osallistujien ja tekijöiden puolelta myönteisinä. Toteuttajatiimi on arvioinut omaa toimintaansa säännöllisesti. Itsearviointin avulla on voitu tarkistaa mikä toimii hyvin ja missä on vielä kehittämisen varaa. Palautetta toiminnoista on havaittu myös Facebookissa kirjoituksina, valokuvina ja videoklippeinä. Yksittäiset henkilöt, romanit, ovat antaneet suullisesti ja henkilökohtaisesti hyvää palautetta erilaisista toiminnoista, tapahtumista, kohtaamisista ja kahdenkeskisistä keskusteluista. Työntekijätiimi pyrkii säännöllisesti kuuntelemaan kenttää ja arvioimaan omaa ja toisten tekemistä, jotta voidaan riittävän ajoissa tarttua ja vaikuttaa projektin etenemiseen sen suunnitelman mukaisesti.

Seuranta-ajalta laskutettavat kustannukset muodostuvat hankkeen henkilöstökuluista.

Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö/Vamos

HDL Vamoksen osatoteutuksessa on seurantajaksolla siirrytty allianssien ja yhteistyön kartoittamisesta ja rakentamisesta verkostoitumisen syventämiseen, kohderyhmän tavoittamiseen ja asiakassuhteiden luomiseen sekä palveluiden kehittämiseen. Syksyn aikana on tavoitettu 24 nuorta romanina. Nämä nuoret edustavat osatoteutuksen kohderyhmää (Itä-Helsingin päihdeitä käyttävät nuoret, pääkaupunkiseudun vankiloiden ja rikosseuraamuslaitoksen asiakkaat sekä peruskoulun keskeyttäneet tai keskeyttämässä olevat nuoret). Tavoitettujen nuorten kanssa työskentelyssä tavoitteellinen painopiste on ollut koulutus ja -työllistymispolkujen rakentamisessa. Huomiota on kiinnitetty myös osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin toimintakäytänteiden vahvistamiseen.

Hankkeessa tavoitettujen nuorten ongelmat ovat moninaiset ja identiteetti rakentunut sosiaalisten loukkujen kasasta. Näillä nuorilla on päihdeongelmaa, oppimisvaikeuksia, rikoskierrettä sekä hyvin rikkonaisia perhesuhteita. He eivät ole kiinnittyneet yhteiskunnan palveluihin. Kohderyhmän kiinnittäminen onkin suuri haaste, johon hankkeessa nyt pyritään löytämään uusia keinoja. Kohderyhmän tavoittaminen on tarkoittanut etsivää työtä Itä-Helsingissä. Pääosin on jalkauduttu Itäkeskukseen, jossa nuoria on tavoitettu varsinkin Tallinnanaukiolta. Jalkautumisen myötä myös puskaradio on kiirinyt kohderyhmän parissa, mikä on tarkoittanut yhteydenottoja nuorten vanhemmilta ja perheiltä laajemmin. Itäkeskuksessa on voitu käyttää asiakastapaamisiin Helsingin Nuorisosiainkeskuksen nuorisotila Kipinää. Tämä on ollut tärkeä yhteys, koska keskustelut kadulla voivat helposti jäädä pintapuoliseksi ja kohderyhmän nuorilla on korkea kynnys lähteä Vamoksen toimistoon Herttoniemeen.

Asiakassuhteiden tiivistämiseksi ja kohderyhmän paremmaksi tavoittamiseksi on sovittu Helsingin Diakonissalaitoksen Kontulan D-aseman käyttämisestä. Tammikuusta alkaen sinne jalkaudutaan torstaisin pitämään pop up -kahvilaa kohderyhmälle. D-asema tukikohtana mahdollistaa asiakkaiden kohtaamisen ja luottamuksen luomiseen sekä paremman kiinnittymisen luotaviin palveluihin. Kahvilaan on tarkoitus kutsua jatkossa myös muita verkostojen toimijoita, kuten Ohjaamo ja Suomen Romanifoorumi. Tarkoitus on madaltaa kynnystä ja mennä sinne, missä kohderyhmä oleilee. Tässä toiminnassa metodina on etsivä työ, jossa kehitetään yksilölliseen tuen ja pienryhmätoiminnan malleja yhdessä kohderyhmän kanssa.

Luottamusta rakentamalla pyritään käynnistämään prosesseja, joita kehittämällä saadaan luotua kohderyhmän nuorille koulutus ja työllistymispolkuja.

Vankilatyö on myös käynnistetty ja erittäin hyvä yhteistyö on saatu luotua Vantaan vankilan kanssa, jossa on käyty tapaamassa kohderyhmän nuoria yksilöllisesti sekä ryhmissä nuoriso- ja -starttiosastolla. Pääkaupunkiseudun vankiloihin on luotu kontaktit ja yhteiset suunnittelupalaverit ja hanke-infot on sovittu pääkaupunkiseudun vankiloihin (Sörnäinen, Suomenlinna, Vantaa, Kerava) tammikuussa 2017. Hankkeen tavoitteiden saavuttamista edistää myös pääsy osalliseksi Rikosseuraamuslaitoksen moniammatilliseen arviointitiimiin. Se on toiminut hyvänä väylänä asiakasohjauksessa ja yhteistyön syventämisessä. Tiivistä yhteistyötä on tehty Helsingin yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa mm. kohderyhmän koulutukseen ja työelämään poluttamisessa.

Tähän asti tavoitetuista nuorista on saatu kahdeksan (8) mukaan prosessinomaisen työskentelyyn. Työskentely on merkinnyt yksilöllistä tukea, tulevaisuustyöskentelyä ja koulutus ja -työllistymispolkujen pohtimista. Työskentelyssä on aina otettu mukaan perheet mahdollisuuksien mukaan.

Verkosto

Osahankkeessa on luotu kattavan verkosto, mikä mahdollistaa asiakasohjauksen ja sujuvat polut nuorille. Työskentelyssä on hyödynnetty Helsingin Diakonissalaitoksen Vamoksen palvelukokonaisuutta. HDL:n kansalaistoimintapalvelualueen D-asemien kanssa tulemme tekemään jatkossa tiivistä yhteistyötä. Luomamme verkoston keskeiset toimijat ovat: D-asema HDL, Vantaan vankila, Vamos urapalvelut + muut Vamoksen palvelut, RISE Nuorten hankkeen moniam. tiimi, Suomen Romanifoorumi, Sovinto ry, Aggredi, Helsinki Missio, Itä-Helsingin alueen nuorisotyönverkosto (Tepot ja Vipit), KRITS (Päivätoim.keskus), Kipinä (Itä-keskuksen nuorisotalo), Sörnäisten vankila, Suomenlinnan vankila, Keravan vankila, Au Mensa, Ohjaamo, Lastensuojelun jälkihuolto, Poliisi (ennalta-ehkäisevä ja lähi).

Pohdintaa

Kohderyhmä on haastava. Kiinnittyminen mihinkään tarjolla oleviin palveluihin on ison kynnyksen takana. Nuoria tavoitetaan etsivällä työllä, mutta miten mahdollistaa osaamisen kehittyminen on haastavaa. Kynnys lähteä toimistolle on suuri ja tämän vuoksi aloitetaan päivystys Kontulan metro-aseamalla olevassa HDL:n D-aseamalla. Näin kohtaamisista voidaan edetä koulutus- ja työllistymispolkujen kanssa konkreettisemmille tasoille. Hanke etenee kuitenkin hyvin ja luottamusta kohderyhmään on saatu luotua.

Keväälle on asetettu kolme tavoitetta, jotka tukevat tavoitteiden saavuttamista:

1. VAMOSLOCOS Kontulan D-aseamalla lähtee pyörimään
2. Vankilatyöhön rakenteet ja ohjattavuus saadaan toimimaan
3. Toiminnallinen ryhmäpäivä / pienryhmätoimintaa kehitetään

Osahankkeessa odotetaan rahoittajan päätöstä Kris E-S:n resurssien siirtämisestä HDL/Vamokselle.

Arviointi

Hanketta on arvioitu itsearviointin ja asiakkailta sekä verkostoilta ja sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella. Palaute toiminnasta on ollut hyvää ja kannustavaa ja se on koettu romaninuoria eteenpäin vieväksi. Toimintaa kehitetään saadun palautteen ja itsearviointin mukaan. Kontulassa alkava jatkuva jalkautuminen D-asemalle on yksi korjausliike, koska kohderyhmää on vaikea saada tulemaan toimistolle. Tämän lisäksi pienryhmätoiminnassa kokeillaan eri muotoja.

Seuranta-ajalta laskutettavat kulut ovat muodostuneet hankkeen henkilöstökuluista.

Otavan Opisto

Osahankkeessa on tiedottamista jatkettu sekä alueellisesti että laajemminkin. Hanke oli hyvin esillä Itä-Suomen AVI:n järjestämässä Romanian koulutuspolut sujuviksi - yhteistyöpäivässä Otavan Opistolla 14.9.

Osahanke oli mukana myös 23.11. Uskalla! Mahdollisuuksien päivässä DIAK:illa (koulutus- ja työllisyysmessut), jossa opiston esittelypiste kiinnosti ihmisiä kovasti. Monet olivat kiinnostuneita varsinkin verkko-opinnoista. Useat romanien henkilöt lupasivat kysyä niihin liittyvistä mahdollisuuksista enemmän ja ilmoittautua opiskelemaan verkkoon. Ilmoittautuneiden määrä ja seuranta on haasteellista, mutta jo nyt tiedetään yksittäisiä opiskelijoita, jotka ovat oikeasti aloittaneet opinnot nettiperuskoulussa tai nettilukiossa, joko varsinaisina opiskelijoina tai aineopiskelijoina. Seuraavat hankkeen järjestämät messut pidetään keväällä 2017 Jyväskylässä, ja Otavan Opiston osahanke on mukana myös siellä.

Nuorten oppimis- ja ohjauskahvila on vakiinnuttanut toimintansa. Mukana on 10–15 osallistujaa. Kahvila tukee nuoria opiskelussa, ja yhdessä oleminen vahvistaa heidän omaa identiteettiään ja kulttuuriaan. Kahvilassa on tsemppattu koulunkäyntiin ja autettu mm. kaupungin opintoraha-avustusten hakemisessa. Kaikki hakijat saivatkin 500 euron avustuksen toisen asteen opintoihinsa. 23.11.–26.11. pidettiin nuortentapahtuma yhteistyössä Helluntaiseurakunnan ja Elämä ja valo ry:n kanssa tarkoituksena tavoittaa uusia nuoria. Tapahtumassa kierrettiin päivät kaduilla, ja kohdattiin niitä nuoria, jotka eivät ole tulleet yhteisiin tapahtumiin. Nämä nuoret ovat niitä, joilla on jäänyt koulu kesken, ja heillä on muitakin ongelmia arjessa. Huomattiin, että nämä nuoret tavoitetaan parhaiten yksilöllisesti, ja sitä kautta voidaan tarjota heille apua ja neuvoja jatkoon. Tällaisia yksilöllisiä kohtaamisia suunnitellaan ja mallinnetaan hankkeen edetessä entistä enemmän. Tapahtumassa tavoitettiin noin 15–20 syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta. Kaikkiaan Mikkelin seudulla asuu 81 15–30 vuotiasta romanina.

Pohdintaa

Nuorten kohtaaminen ja tukeminen on onnistunut aika hyvin. Toisen asteen romaninuorten oma vertaistukiryhmä ei ole oikein ottanut tulta alleen. Hankehenkilöstö on ollut yhteyksissä Mikkelin seudun toisen asteen oppilaitosten opoihin, mutta opojen tietoisuus hankkeesta tuntuu siitä huolimatta olevan vielä vähäistä. Heti alkuvuodesta otetaan uudelleen yhteyttä heihin. Aikuisille suunnattu ohjelma on viivästynyt hieman. Otavan Akatemia -ajatus (paikallisten yrittäjien ja romanien informaali tapaaminen) jouduttiin siirtämään yrittäjien toiveesta marraskuusta 2016 maaliskuulle 2017. Aikuisten ohjaus- ja oppimiskahvila aloittaa toimintansa 12.2.2017 ja kokoontuu aika tiivistikin kevään yhteishakuja silmällä pitäen. Mikkelin kaupunki on tukenut hanketta antamalla maksuttomat tilat sekä nuorten että aikuisten ohjaus- ja oppimiskahviloihin kaupungin keskustasta.

Arviointi

Nuorille suunnatuista tapahtumista on kysytty palautetta suullisesti. Palaute on ollut hyvää ja siitä on saatu ideoita tuleviin toimintoihin. Eniten pohdintaa on herättänyt se, miten tavoitetaan ne nuoret, jotka eivät tule yhteisiin tilaisuuksiin. Yhteistyötä aiotaan tiivistää Mikkelin Olkkarin (nuorisotyö) kanssa, ja nuoria yritetään tavoittaa suoraan kadulta. Seurakuntaopiston hankehenkilöstöä oli tutustumassa verkko-opiskelun mahdollisuuksiin Otavassa 20.9. Samalla hyödynnettiin tapaamista molempien osatoteuttajien eri hanketoimintoihin tutustumiseen ja vertaisarviointiin.

Hankehenkilö 1 on palkattu 1.4.2016 alkaen 60 prosentin työajalla hankkeelle. Hänen työaikansa ja palkkansa kohdistuu 100 % hankkeelle. Hanketyöntekijä on aloittanut hakevan toiminnan mallintamisen vahvalla otteella varsinkin nuorison parissa. Hankehenkilön 2 ja hankehenkilön 3 työpanosta on käytetty hankesuunnitteluun, tiedottamiseen ja verkostoitumiseen. Hankkeen maksatuskauden laskutettavat kustannukset ovat muodostuneet hanketyön palkkakustannuksista.

Seurakuntaopisto

Toisen maksatuskauden alussa jatkettiin Seurakuntaopiston toiminnan valmistelua hankkeen osalta. Verkostoyhteistyön, lukuisten keskustelujen ja omien kokemusten perusteella päätettiin aloittaa työllistymiseen ja opintoihin orientoiva lyhytkoulutuskokonaisuus OVA-ROMA (Omavalmennusryhmä nuorille romaniaikuisille koulutukseen ja osallisuuteen), jonka perusajatuksena on osallistujien motivaation lisääntyminen liittyen koulutukseen sekä oman elämän hallinnan vahvistamiseen. Lisäksi se tukee yhteiskunnallisen osallisuuden merkityksellisyyden löytymistä. Yhtenä tärkeänä tavoitteena on

koulutuskokonaisuuden aikana etsiä hyviä ja toimivia menetelmiä nuorten romaniaikuisten koulutukseen ja osallisuuteen motivointiin sekä sitoutumiseen.

Pilottijakson osallistujamääräksi tuli 6 (3 naista ja 3 miestä). Dynamiikka haluttiin pitää pienryhmäomaisena. Kulttuurisensitiivisesti huomioitiin mm. sukupuoli- ja ikäjakauma (yhtenäinen osallistujajoukko mahdollistaa yhteisen puheen ja keskustelun ilman rajoitteita). Ryhmän koko mahdollisti kaikkien osallistumisen, pilottikurssin kehittämisen sekä laadukkaan ryhmä- ja yksilöohjauksen. Osallistujien tavoittaminen ja sitouttaminen kurssille osoittautui melko haastavaksi. Tavoitteena oli saada ensimmäiseen ryhmään sellaisia osallistujia, joiden elämäntilanne ei ole heikoimmillaan esim. päihdeongelmien, rikoskierteen tai muun vastaavan erityistä tukea ja huomiota vaativan ja työskentelyä huomattavasti vaikeuttavan asian vuoksi. Pilottiryhmää suunniteltaessa tavoitteena oli saada ryhmäläiset yhdessä hanketyöntekijöiden kanssa kehittämään sopivia ja mielekkäitä tapoja oppimiseen, elämänhallintaan liittyvien prosessien työstämiseen jne. Konsultatiivisen työotteen mukainen työskentely edellyttää osallistujilta näin pienessä ajassa toteutettuna suotuisaa tilaa elämässä ja asenteissa.

Koulutuksen käytännön järjestelyt

Ryhmälle mietittiin ja varattiin pienryhmälle sopivat ja rennot tilat. Tiloja varattiin pääsääntöisesti Seurakuntaopiston Kirkon Koulutuskeskuksen rakennuksesta. Nämä tilat sopivat hyvin kurssin tarpeisiin. Kurssia varten tehtiin viranomaisia varten esite, josta ilmeni lyhyesti rakenne ja teemat. Esitettä on tarkoitus käyttää monipuolisesti OVA-ROMAN esittelyyn kentällä ja yhteistyökumppaneille. Tavoitteena on rakentaa myös verkkokurssin aihio Moodleen pilotin aikana.

OVA-ROMA16 – Omavalmennusryhmä nuorille romaniaikuisille koulutukseen ja osallisuuteen alkoi 1.11.2016 seurakuntaopistolla. Aloituksessa oli mukana suunnitellusti kuusi (6) henkilöä. Seurakuntaopiston opettajia on käytetty tukena koulutuksessa. Kurssilaisille tarjottiin lukitstit erityisopettajan johdolla. Heille opetettiin myös kehityspsykologiaa ja annettiin oppilaanohjausta sekä tutustutettiin Moodle -verkko-oppimisympäristöön.

Muu toiminta: verkostoyhteistyö sekä seminaarit ja kentätapaamiset

Maksatuskaudella Romaniasiain neuvottelukuntien neuvottelupäivät lokakuussa olivat tärkeä yhteistyö- ja verkostointifoorumi ajankohtaisasioissa ja valtakunnallisten romanitoimijoiden kohtaamispaikka. Diakissa marraskuussa järjestettyihin Romanian työllisyys- ja koulutusmessuihin osallistui Seurakuntaopistolta hanketyöntekijöiden lisäksi OVA-ROMA kurssilaisia. Kentällä matalankynnyksen kohtaamista ja hanketiedon jakamista on tapahtunut mm. hanketyöntekijän kotikäynneillä. Myös puhelimitse tapahtuvaa konsultointia ja ohjausta on tehty maksatuskauden aikana. Romaninuorten asioissa on pidetty palavereita useamman kerran ja rakennettu yhteistyötä R3-hankkeen (Maahanmuuttajanuorten tuki Ry) kanssa useamman kerran. Ohjaamo- Vantaan kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä, informoitu ja ohjattu asiakkaita heidän palveluihin.

Pohdintaa

OVA-ROMA -pilottikurssin aikainen osallistujien määrän väheneminen muutti jonkin verran suunniteltuja sisältöjä. Osallistujien pois jääminen liittyy vahvasti siihen, että koulutuksen toteuttamisessa törmättiin huomattaviin käytännön ongelmiin suhteessa viranomaisyhteistyöhön. Osallistujien toimeentuloa ei saatu turvattua kurssille osallistumisen aikana. Hanketyöntekijöiden ja osallistujien oletus oli että TE-toimistot suhtautuvat suopeasti kurssiin osallistumiseen ja tukevat kurssilaisia korotetulla työttömyyspäivärahalla. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, vaikka periaatteessa Helsingin, Vantaan ja Espoon TE-toimistoissa työvoimaohjaajat ovat olleet sitä mieltä, että Seurakuntaopiston OVA-ROMA16 -koulutukselle olisi tarvetta.

Olisi ollut hyvä, että hankkeen haku- ja aloitusvaiheessa olisi ollut tiiviimmin mukana TE-viranomaisia. Näin toiminta olisi voitu rakentaa alusta asti niin, että osallistujien toimeentulossa ei olisi epäselvyyttä. Prosessi, jossa hankkeen koulutukset saisivat vahvempaa sijaa työvoimapolitiittisena toimenpiteenä, on ollut epäselvä, ja toimivampaa yhteistyötä opetellaan nyt ryhmän jo aloitettua. Kurssilaisten sitoutuminen on ollut vaikeaa, koska rahan tuleminen on ollut katkolla ja tulevaisuus epäselvää (ei rahaa matkoihin ja pelko,

että TE-toimisto katkaisee tuet). Hanketyöntekijä on joutunut jokaisen osallistujan kohdalla henkilökohtaisesti selvittämään TE-toimistojen kanssa hankkeen koulutukseen osallistumista.

Kurssin Moodle-verkko-oppimisympäristön kurssipohja on kuitenkin jo olemassa ja valmis kehitettäväksi eteenpäin. Osahankkeessa ollaan valmiina jatkamaan seuraavan ryhmän kanssa. Pilottiin osallistujien kanssa on käyty henkilökohtaiset suunnitelmat läpi: yksi kurssilainen on jatko-ohjattu Helsingin nuorisosiainkeskuksen luotsaamaan valmentavan koulutuksen autopajaan; kaksi osallistujaa on hakemassa Seurakuntaopistolle Nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkintoon. Tärkeimpiä tuloksia ja huomioita koulutuksen toteutumisen onnistumisen osalta jo tässä vaiheessa on, että tulisi taata osallistujien elämänrahoitus ts. työttömyystuki tai sosiaaliturva sekä kartoittaa riskikohdat ja varautua nuoren aikuisen elämäntilanteiden muutoksiin. Ryhmään sitouttamisen tärkeys on noussut myös näkyväksi: romaninuoren kohdalla ryhmään sitouttaminen riippuu ryhmäläisten valinnasta, iästä ja sukupuolesta sekä arjen käytäntöjen sujuvuudesta (mm. yhteiset kyydit jne.). Kurssin mallintamista jatketaan keväällä 2017. Sitä varten vahvistetaan yhteistyötä TE-viranomaisten kanssa, jotta osallistujien toimeentulo voidaan turvata. Asiaa tutkitaan ja neuvotellaan viranomaisten kanssa. Verkosto- ja kenttäyhteistyö toimii tavoitteiden mukaisesti ja aikataulussa.

Arviointi

Keskustelua kurssista ja sen sisällöistä on käyty hankeverkoston kanssa (mm. Diak, Romanifoorumi sekä Seurakuntaopiston romanikoulutuksen toimijat). Myös Nevo tiija -hankkeen toimijoiden kanssa on keskusteltu. Osallistujilta on kerätty palautetta, jonka mukaan kurssin sisältöä on pidetty hyvänä, samoin tiloja ja välineitä. Tärkeänä on nähty myös koulutuksen ryhtiä tuova aikataulutus, joka tukee elämänhallinnan valmiuksia. Myös hanketyöntekijän panokseen on oltu tyytyväisiä. Koulutuksen sisältöihin ryhmäläiset toivat lisätoiveita yllättävästikin perinteisillä painotuksilla (ompelukurssi, autoalaan liittyvää koulutusta). Erityisesti miesosallistujat ovat esittäneet toiveita yrittäjyystiedosta ja kaupankäynnin taitojen lisäämisestä – muotona lähinnä infotilaisuudet (ei pitkät koulutukset).

Osahankkeen maksatusajan kustannukset ovat muodostuneet hankkeen henkilöstökuluista.

Helsingin kaupunki

Suunnitelman mukaisesti syksyllä 2016 kartoitettiin Helsingin peruskouluissa ja toisella asteella opiskelevien romaninuorten tilannetta (määrä ja oppilaiden jakautuminen eri kouluihin, pärjääminen ja läsnäolo, koulunkäynnin erityishaasteet ohjaamisen kannalta) kahdella kouluhenkilöstölle suunnatulla kyselyllä. Kyselyt käännettiin ruotsiksi, minkä kustannukset katettiin hankkeen osatoteutuksen flat rate -osuudesta. Kyselyjen tulosten perusteella tarkennettiin käsitystä tarpeellisista toimenpiteistä: huoltajien integrointi koulumaailmaan ja käytäntöjen (esim. Wilma-viestintäjärjestelmä) tutuksi tekeminen, poissaolojen takia keskeyttämiskäytännössä olevien nuorten henkilökohtainen tavoittaminen koulun ulkopuolella (esim. nuorisotalojen avulla), erityisesti romaninuorille kohdennettu ryhmämuotoinen ohjaus kohti jatko-opintoja. Tulosten avulla saatiin myös kevään 2017 henkilökohtaisten yhteydenottojen tueksi tietoa siitä, missä romanitaustaiset oppilaat ovat ja kenen kautta heitä on mahdollista tavoittaa.

Keskeisin työosasto syksyllä 2016 liittyi verkostoitumiseen opetustoimen sisä- sekä ulkopuolella. Hankkeen projektikoordinaattorin tehtävänä on ylläpitää ja tuoda aktiivisesti romanityön sekä koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmaa opetustoimen kaikkeen toimintaan: koordinaattori kävi esittelemässä romaniyhteisön kanssa tehtävän työn tarvetta ja merkitystä virastohallinnon työntekijöille (opetusviraston ohjausryhmä, nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjat, perusopetuslinjat) ja kouluissa toimivalle henkilöstölle, ja opetusviraston Oppimisen fiesta -messuille järjestettiin romaniedustus. Lisäksi oppisopimuspalvelujen kanssa on tehty yhteistyötä ja pyritty järjestämään romaninuorille jyvitettyjä oppisopimustyöpaikkoja HOK-Elannon kanssa käydyissä neuvotteluissa, jotka jatkuvat vuonna 2017. 12.–13.10.2016 koordinaattori osallistui valtakunnallisille Romaniasiain neuvottelupäiville Jyväskylässä.

Jatkossa romanivähemmistön osallistamiseen ja tavoittamiseen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota. Nyt romanikentällä verkostoitunut projektikoordinaattori toimii kanavana romaniyhteisön huolien ja toiveiden saattamiseksi opetustoimen tietoon, jotta romaniväestön koulutusväylän esteettömyyttä voidaan kehittää edelleen. Kouluhenkilöstön lisäksi muutama projektista kuullut nuori tai huoltaja soitti kyseisellä jaksolla koordinaattorille ja tiedusteli erilaisia koulutus- ja työmahdollisuuksia, ja heidät ohjattiin asiaankuuluvan tiedon ja toimijan pariin.

Opetusvirasto ja nuorisoasiainkeskus tekevät yhteistyötä romaninuorten koulutustilanteen parantamiseksi. Syksyn aikana tarkennettiin toimenpiteitä, joilla nuoriso-ohjaajat yhdessä Gipsy Legion ry:n kanssa luovat romanilapsille ja -nuorille maksuttomia omaan kiinnostukseen perustuvia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän jälkeen (keväästä 2017). Harrastamisen ohessa tuetaan oppimistaitojen kehittymistä ja järjestetään läksypiirejä sekä pyritään ryhmäyttämään ja sitouttamaan nuoria tavoitteelliseen opiskeluun. Loppusyksystä aloitti verkostoitumistyön myötä koottu, kaupungin koulut kattava romanioppilaiden tuki- ja ohjausryhmä. Kouluhenkilöstön (opinto-ohjaajat, koulukuraattorit, erityisopettaja) lisäksi ryhmään kuuluu romanityön toimijoita pääkaupunkiseudulta (alueellisten romaniasiaain neuvottelukuntien edustaja, Suomen Romanifoorumi, nuorisoasiainkeskus). Vuonna 2017 ryhmää laajennetaan entistä asiantuntevammaksi ja moniammatillisemmaksi verkostoksi, joka voi koordinoita romanityötä ja kehittää romaniyhteisön ja opetustoimen suhteita toimivammaksi. Aluksi hahmoteltiin Helsingin kaupungin yhdessä Romanifoorumin kanssa vetämien huoltajien vertaistoimintaryhmien perustamista keväälle 2017.

Nuorisotaloilta saatiin tarkempaa kuvaa romaninuorten koulutustilanteesta. Sen pohjalta suunniteltiin mahdollisimman matalan kynnyksen opintoja, jotka voisivat vedota vain peruskoulun suorittaneisiin tai sen keskenjättäneisiin, alle 30-vuotiaisiin, joita havainnon mukaan kävi huomattavissa määrin nuorisotaloilla, ja joille pelkän peruskoulun loppuun saattaminen tai siirtyminen suoraan ammattiopintoihin ei näyttänyt riittävän motivoivalta. Opetusviraston ja nuorisoasiainkeskuksen asiantuntijoiden yhteisten tapaamisten pohjalta saatiin Pitäjänmäen nuorisotalon ja moottorihallin yhteyteen nopealla aikataululla ideoitua ja resursoitua opetusviraston vetämä, ammatilliseen koulutukseen ja autoalalle valmentava Pop-up Valma -koulutus, jonne tavoitellaan romaninuoria romaniyhteisön omia viestintäkanavia hyödyntäen. Koulutus alkaa tammikuussa 2017, ja jatkossa tavoitteena on romanitaustaisen nuoriso-ohjaajan palkkaaminen lisäämään koulutuksen vetovoimaa erityisesti vaikeasti tavoitettavien romaninuorten parissa.

Marraskuussa järjestettiin Ohjaamo Helsingin tiloihin romaninuorille suunnattuja koulutuspolkuja ja työelämää käsitelleitä infotilaisuuksia, joihin ei kattavasta tiedottamisesta (julisteet, flyerit, Romaninuorten päivän tiedotustilaisuus, lukuisat Facebook-viestit, henkilökohtaisten kontaktien ja viidakkorummun hyödyntäminen) huolimatta saapunut osallistujia. Tämä yhdessä muiden nuorten puhuttelemisen ja tavoittamisen vaikeuksien kanssa paljastikin hanketoiminnan kannalta keskeisen haasteen, johon on jatkossa suunnattava enemmän huomiota.

Pohdintaa

Koulutuksen ulkopuolella olevien romaninuorten tavoittaminen, joka ei tosin ollut varsinaisesti opetusvirastoa koskevan hankesuunnitelman keskiössä, on osoittautunut aikaisempia arvioita haastavammaksi. Nuorisoasiainkeskuksen ja opetusviraston toiminnot eivät ole vetäneet nuoria puoleensa toivotulla tavalla, ja tavoitettujenkin nuorten osoittama kiinnostus koulutusvaihtoehtoja kohtaan on toistaiseksi jäänyt melko vähäiseksi. Näiltä osin suunnitelmia onkin tarkasteltava huolella, ja pyrittävä tavoittamaan nuoret heidän omissa toimintaympäroissään entistä paremmin. Yhdessä nuorisoasiainkeskuksen kanssa tähdätään myös romaninuorille suunnatun toiminnan (esim. Romaniclubi) vetovoiman lisäämiseen romanitaustaisten nuoriso-ohjaajien osallisuutta ja toimintamahdollisuuksia kasvattamalla.

Arviointi

Itsearviointia on tehty erityisesti yhdessä nuorisoasiainkeskuksen Nevo tiija -hankkeen sekä Suomen Romanifoorumin kanssa. Käydyissä keskusteluissa on korostunut tarve nuorten motivaatorakenteen

ymmärtämiseen ja myötäelämiseen, samalla kuitenkin muistaen asenteisiin ja arvoihin kohdistuvan kasvatustehtävän tärkeyden.

Osahankkeen maksatusajan kustannukset ovat muodostuneet hankkeen henkilöstökuluista.

Salon kaupunki

Toisella maksatuskaudella on Salon osatoteutuksessa toteutettu romaniasiakkaiden yksilöllisten suunnitelmien laatimista yhdessä asiakkaiden kanssa. Asiakkaille on annettu ohjausta ja neuvontaa. Lisäksi on koottu asiantuntijaverkoston Saloon. Myös romaniklubitoimintaa on aloitettu ja vahvistettu yhteistyötä paikkakunnan romaniyhdistysten ja romaniyhdistyksen kanssa sekä tehty muuta verkostoyhteistyötä. Asiakkaiden ohjaaminen koulutuspalveluiden piiriin on edennyt joko suoraan tai työkokeilujen kautta, jolloin asiakas on saanut kokeilla kiinnostamaansa alaa työelämässä. Edellä mainitut toimenpiteet ovat osa hyväksytyin hankesuunnitelman osatavoitteita.

Hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi toteutetut toimenpiteet:

Opiskelijan tuettu polku -toiminnasta on tehty kaavio, josta näkyy asiakastyön keskeisimmät osa-alueet ja asiakastyön perustana olevat työmenetelmät (sosiaalinen vahvistaminen, sosiokulttuurinen innostaminen ja moninäkökulmainen työote). Toimintamallia testataan ja kehitetään edelleen hankkeen asiakastyön myötä. Asiakastyössä keskeistä on säännöllinen yhteydenpito hanketyöntekijän ja asiakkaan välillä. Kuluneella raportointikaudella puheluja oli n. 100 kpl, tapaamisia 60 kertaa ja asiointeja yhdessä asiakkaiden kanssa n. 25 kertaa.

Verkostot: Tärkeää on verkostoyhteistyö sekä eri toimijoiden välisen vuorovaikutuksen ja osaamisen vahvistaminen nivelvaiheiden tukemisessa. Hanketyöntekijä onkin edelleen asioinut asiakkaiden kanssa eri palvelualueilla (Kela, TE-toimisto, Walttivalmennus) ja tehnyt hankkeen toimintaa tunnetuksi paikkakunnalla.

Asiantuntijaryhmä: Hanketyöntekijän lähettämien nimeämispyyntöjen pohjalta on koottu asiantuntijaryhmä, jossa on edustajat kaupungin opetuspalveluista, nuorisopalveluista, Walttivalmennus -hankkeesta, työvoiman palvelukeskuksesta, Salon seudun koulutuskuntayhtymästä, alueellisesta romaniasiain neuvottelukunnasta/AVI, Salon seudun romanit ry:stä, Kromana ry:stä sekä Elämän laatu ry:stä. Nimeämispyyntöön eivät ole vielä vastanneet kaupungin sosiaalipalvelut, Salon seurakunta ja Salon Te-toimisto.

Viestintä: Hanketyöntekijä on laatinut osatoteutukselle viestintäsuunnitelman, jonka mukaisesti toiminnasta tiedotetaan. Hanketyöntekijä on tiedottanut ajankohtaisista asioista ja tapahtumista paikkakunnan romaniyhdistyksiä facebookiin perustetun suljetun ryhmän kautta, jonne hankekoordinaattorin päivityksiä kertyi maksatuskauden aikana 24 kappaletta. Romaniyhdistyksen sisäinen tiedottaminen on tapahtunut tapaamisten, puhelujen, sähköpostien ja Romaniklubitoiminnan sekä yhteistyöverkostojen kautta.

Seuranta: hankekoordinaattori tiedottaa tilannekatsauksin kehittämisspalveluiden esimiestä, kehittämisspäällikköä ja kaupungin romanityöryhmää hankkeen tavoitteiden ja toimintasuunnitelman etenemisestä. Tilannekatsauksien yhteydessä tarkastellaan myös budjetin pitävyyttä. Lisäksi hankkeen osatoteuttajakohtaisten toimintasuunnitelmien toteutumista tarkastellaan yhteisissä hanketapaamisissa ja ohjausryhmän kokouksissa.

Pohdintaa

Hankkeen osatavoitteet ovat edenneet hyvin. Aikataulu on viivästynyt jonkin verran asiantuntijaverkostotyön aloittamisen ja viestinnän artikkelien osalta. Syynä tähän on ollut hanketyön aloittaminen kolmea kuukautta myöhemmin sekä hankekoordinaattorin työn osa-aikaisuus (60 %). Kuitenkaan hankesuunnitelman tavoitteiden ja toimintojen osalta ei ole tarvinnut tehdä leikkauksia.

Puuttuvat toiminnot toteutetaan seuraavalla maksatuskaudella (1.1. -30.4.2017). Aikataulu ja toiminnot ovat nyt paremmin tasapainossa, sillä hankekoordinaattorin työn osa-aikaisuutta nostetaan 80 %:iin.

Arviointi

Hanketyöntekijä on arvioinut hankkeen toimintaa asiakaspalautteen, organisaation sisäisen yhteistyön ja arvioinnin (tilannekatsaukset, osastopalaverit, romanityöryhmän kokoukset) sekä itsearviointin perusteella.

Maksatuskauden laskutettavat kustannukset ovat muodostuneet henkilöstökuluista ja ostopalveluista.

Tampereen kaupunki

Osahanke pääsi aloittamaan Tampereella elokuussa 2016. Syksyn aikana järjestettiin verkostopalavereita koulutoimen edustajien ja kuraattoreiden kanssa. Tilannetta kartoitettiin tiedustelemalla kouluilta Tampereen peruskouluissa käyvien romanioppilaiden määrää ja koulumenestystä sekä näiden oppilaiden mahdollisia poissaoloja. Eri koulujen rehtoreiden ym. henkilöstön kanssa pidetyissä palavereissa totesimme, että romanioppilaalle hanketyöstä on hyötyä. Vanhempien ja oppilaiden kanssa pidetyn palaverin jälkeen varsinainen työ on päässyt hyvin alkamaan.

Alkutapahtumien (kontaktin luomisen) jälkeen aloitettiin hankkeessa työ neljän romaninuoren kanssa (neljästä eri koulusta). Heillä kaikilla on ollut paljon poissaoloja oppitunneilta, puutteita kotitehtävien teossa sekä erilaisia muita koulunkäyntiin liittyviä ongelmia. Osa näistä oppilaista on sijoitettu luokattomaan opetukseen. Oppilaiden koulut olivat: Syyskuussa oppilaita tuli hankkeeseen lisää viisi (ja neljä koulua lisää). Tarvittaessa oppilaille on annettu yksilöopetusta joko säännöllisemmin tai satunnaisemmin. Myös läksyavun antaminen on kulunut hankkeen toimintoihin. Tampereen osahankkeessa on tehty yhteistyötä muiden osahankkeiden kanssa (mm. Romanifoorumi, Helsinki).

Osahankkeessa tehty työ listattuna:

- Hankepalaverit: Tre (nuorten koulutoimi) 19 kpl; Hki (4 kpl)
- Tiimipalaverit Tre 6 kpl
- Perheneuvottelut/palaverit 8 kpl
- Hanke-esittely Tre 10 kpl
- Seminaarit Tre 3 kpl, Paneelit Tre 1 kpl, Messut Hki 1 kpl, Leiri Tre 1 kpl, Joulujuhla Tre 1 kpl
- Soitot: koulu- viranomaisasiat 53 kpl; vanhemmat, nuoret päivittäin
- Muut hankeasiat (tarvikkeet, ostot ym.) 11 kpl

Pohdintaa

Tampereen osahankkeen toiminta on saatu hyvin käyntiin toisella maksatuskaudella. Nuorten kanssa tehdään hyvinkin yksilöllistä työtä, mutta niin että perheet otetaan huomioon toiminnassa. Koulun ja kodin yhteistoiminnan tukeminen on tärkeää, kuten myös tiivis yhteistyö eri verkostojen ja toimijoiden kanssa.

Arviointi

Hanketta on arvioitu itsearviointilla ja Tampereen hanketiimin palaverien kautta. Rehtoreiden sekä opettajilta saadun palautteen perusteella voidaan todeta, että romanioppilaiden poissaolot ovat vähentyneet huomattavasti. Nuorilta ja vanhemmilta on saatu positiivista palautetta.

Maksatuskauden laskutettavat kustannukset ovat muodostuneet hankkeen henkilöstökuluista sekä ostopalveluista.